

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ
KOMİSYONU
TÜRKİYE’DE YAŞAYAN ENGELLİ
KADINLAR İLE ENGELLİLERE
BAKMAKTA OLAN KİŞİLERİN
SORUNLARI VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ KONULU ALT
KOMİSYON TUTANAKLARI

—●—
15 Haziran 2016

—●—
KONU

- ÖSYM Sınav Hizmetleri Daire Başkanlığı Engelli Aday İşlemleri Şube Müdürü Belma Atak,
Engelliler Konfederasyonu Başkanı Turhan İçli, Engelliler Konfederasyonu Kadından Sorumlu
Başkan Yardımcısı Şule Sepin ve Engelliler Konfederasyonu Sekreteri Zehra Karayel’in sunumları

15 Haziran 2016 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.44
BAŞKAN: Bennur KARABURUN (Bursa)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayımız var, ben toplantıyı açmak istiyorum ama öncesinde mübarek ramazanı şerifinizi kutluyorum, hayırlara vesile olsun diye söylüyorum.

Öncelikle aramızdaki misafirlerimizi tanıtalım.

Belma Atak, ÖSYM Sınav Hizmetleri Daire Başkanlığından buraya geliyor, Engelli Aday İşlemleri Şube Müdürü kendisi. Turhan İçli Bey, Engelliler Konfederasyonu Başkanı. Şule Sepin, Engelliler Konfederasyonu Kadından Sorumlu Başkan Yardımcısı. Zehra Karayel, Engelliler Konfederasyonu Sekreteri.

Şimdi, sanıyorum Belma Hanım’la başlayacağız öncelikle.

Belma Hanım, önce başlamak istediniz sanıyorum değil mi?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Evet efendim, eğer uygunsa.

BAŞKAN – Sizin sunumunuz var mıdır? Sizi bir dinleyelim istiyoruz biz.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Ben şimdi sunum yapmıyorum, daha doğrusu yapmak istemedim, Rabia Hanım bunu bana sordu. O yüzden, ben okumak istiyorum, daha doğru söylemek istiyorum ve de benden EKPSS’yle ilgili bilgi vermem istendi. Eğer başka sorular varsa tabii ki ÖSYM’nin yapmış olduğu bütün sınavlar hakkında toplantıdaki katılımcılara bilgi verebilirim, ÖSYM’nin bütün engelli aday işlemleri hakkında bilgi verebilirim ama EKPSS’den başlamam istendiği için EKPSS’nin yapılış amacı ve en son durum -24 Nisanda bir EKPSS sınavı yaptık- isterseniz onunla noktalayayım, siz nasıl uygun görürseniz devam edeyim.

BAŞKAN – Tamam, buyurun.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı’nın, biliyorsunuz, 2012 yılında adı Özürlü Memur Seçme Sınavı’ydı. Bu sınav, Devlet Personel Başkanlığı tarafından ÖSYM Başkanlığına teklif edildi. ÖSYM Başkanlığı bu sınavı yapmak için gerekli dokümanları topladıktan sonra masaya 4 kurum oturduk; Devlet Personel Başkanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve de ÖSYM Başkanlığı.

Şimdiki adı EKPSS, önceki adı Özürlü Memur Seçme Sınavı olan sınav, Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelik ile buna bağlı olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Devlet Personel Başkanlığı ile Ölçme, Seçme, Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) arasında yapılan protokol hükümlerine göre ÖSYM tarafından hazırlanmış ve “üst eğitim” dediğimiz ortaöğretim, ön lisans, lisans adaylarına sınav; “alt eğitim” dediğimiz adaylara da ortaokul, ilköğretim, ilköğretime de noter huzurunda kura işlemleriyle kadrolara Devlet Personel Başkanlığının ÖSYM’ye gönderdiği engelli...

BAŞKAN – Çok özür diliyorum, burada araya girmek istiyorum ama şimdi, bu ortaöğretim düzeyindeki engelli vatandaşlarımız da sınava girmek isterler.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Evet Hocam.

BAŞKAN – Çünkü sınav olmadığı için çok zor şansları olduğunu söylüyorlar.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Ortaöğretim...

BAŞKAN – Sınavsız olarak aldığımız...

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – İlköğretim, ilkokul, ortaokul seviyesi. Bu, yönetmelikten geliyor sayın vekilim. Yani şöyle: Diyor ki 657 Devlet Memurları Kanunu “Ortaokul, ilkokul ve ilköğretim sınava tabi tutulmaz.” Devlet Personel Başkanlığı bu bilgiler doğrultusunda bize bunu dedi. Hatta ÖSYM Başkanlığı ilk etapta “Kurayı ben yapmayayım. Kura benim işim değil, ÖSYM olarak benim işim sınav yapmak.” dediğinde, kura da takdir edersiniz ki noter huzurunda ve de... Engelli vatandaşlarımızın veya normal kamudaki diğer vatandaşların katılımına açık, noter huzurunda, herkesin katılacağı bir sistemle, kurayla da biz kadroları yapıyoruz. Yönetmelik gereği bu, bu şekilde gerçekleşiyor.

BAŞKAN – Peki, size şikâyetler geliyor mu?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Geliyor Hocam, şöyle geliyor...

BAŞKAN – Çok istiyorlar sınavı diye biliyorum ben.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Aslında onu ikiye ayırabiliriz, şöyle ayırabiliriz: Diyelim ki kişi ortaokul mezunu ve de diyor ki... Bir bakıyorsunuz kadrolara, Devlet Personel Başkanlığı, ÖSYM Başkanlığı kadroları gönderdiği zaman ortaöğretim, ön lisans, lisans; sınava giren grup için diyelim ki, örnek veriyorum, 4.500 kadro geliyor, resmî kurumlarda devlet memuru olmak için fakat kura kadrosuna bir bakıyorsunuz, 300-500 ve de tabii ki ona da başvuru aday sayısı yaklaşık bire bir aynıdır. Yani bu yıl 74.500 kişi sınava girmek için başvuruda bulundu, kura için de başvuran aday sayısı yaklaşık 45 bin. Bunlar önceki yıllarda daha fazlaydı çünkü yönetmelik der ki: “Bu sınav iki yılda bir ÖSYM tarafından gerçekleştirilir.” Çift yıllarda yapıyoruz bunu; 2012-2014-2016. Bu yıl da gerçekleştirdik. Sizin dediğiniz talepler... Örnek veriyorum, ortaokul mezunu, ilkokul mezunu kişi bize aynen şu dilekçeyi yazmış: “Ben kaçınıcı kez kura tercihlerinde bulunuyorum, hiç mi bana çıkmaz, hiç mi bu kadar şansım olmaz?” Ben de kendilerine şu örneği veriyorum: “Millî piyango gibi düşünün. Millî piyangoda bilet alıyorsunuz, çekiliş kime çıkıyor, belli sayıda çıkıyor.” Bir tane bizim elimizde hazne var, o haznede de kaç kişi var? 45 bin kişi var. Kaç kadro var? 400 kadro var. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Devlet Personel Başkanı, ÖSYM Başkanı, Millî Eğitim Bakanı bazen geliyor, bazı bakanlarımız katılıyor, noter huzurunda, kamuoyuna açık bir şekilde kura çekimi yapılıyor. Tabii ki bu kadroların sayısı aday sayımıza göre çok az.

Ben şimdi şuna değinmek istiyorum: İlk defa Türkiye’de engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı eğitim grubuna ve engel grubuna göre yapıldı. Normalde biz üniversite sınavı yapıyoruz. Üniversite sınavına zihinsel engelli de girebilir, görme engelli, işitme engelli, bedensel engelli adaylarımız da girebilir. Aynı soruları veriyoruz yani engeli olmayan çocuklar ile engeli olan çocuklarımızı aynı sınava tabi tutuyoruz, aynı soruları soruyoruz. Fakat EKPS’de yönetmelik diyor ki: “Sen bunun engelene ve de durumuna göre sınav yapacaksın.” O yüzden ÖSYM buna bir bilim kurulu oluşturdu. Onu da şöyle ifade etmek istiyorum: “İlgili yönetmelik gereği ÖSYM engel gruplarına, öğrenim düzeylerine, engellilerin algılama ve öğrenme yeteneklerine göre nasıl bir sınav oluşturulacağını belirlemek üzere üniversitelerde, ilgili engel grupları üzerine bilimsel araştırma yapan akademisyenlerin bulunduğu bir bilim kurulu oluşturmuştur. Bilim kurulu bilimsel bulguları değerlendirerek, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarındaki uzmanların görüşlerini alarak ayrıca, engellilerin temsilcileriyle çalışmalar yaparak sınavla ilgili bir rapor oluşturmuştur. Bilim kurulunca Millî Eğitim Bakanlığının ortaöğretim kurumlarında engellilere yönelik eğitim programlarının ve içeriklerinin, görme, işitme, dil ve konuşma ile genel engelli grupları için aynı olduğuna yönelik görüşü de dikkate alınarak, sınavda sorulacak soruların içerik olarak aynı olmasının sınava girenler arasında bir haksızlık oluşturmayacağı, sınav uygulamasının, kurulun adayların engel durumlarına uygun görüş ve önerileri göz önünde

bulundurulacak yapılabileceği görüşüne varılmıştır.” Bu maddeler hâlinde, ben bunu da okuyabilirim fakat sadece şurada bir antrparantez yapmak istiyorum: ÖSYM sadece... Örnek veriyorum, ben doğuştan işitme engellyim, sağır, dilsizim; benim kelime haznem sıfır. Bir de işitme engelli başka bir adayımız var, diyelim ki... İlkokulu bitirdikten sonra veya liseyi bitirdikten sonra, ilerleyen yaşlarında, yani ilk önce duyusu olup sonradan bu duyusunu kaybeden adaylarımız için de ayrı bir test hazırladık biz. Şöyle düşünelim: Ben doğuştan işitme engellyim, hiçbir şey bilmiyorum fakat bir adayımız da askere gidiyor, mayın patlamasından kulağını kaybediyor. İkimiz aynı mıyız? Mayında kulağını kaybeden çocuk her şeyi biliyor; bir çizmeyi bilir, gözlüğü bilir, kalemi bilir, bardağı bilir. Pekâlâ “ilköğretime başlama yaşı öncesi” diye bir sınır getirdik buna. Doğuştan olan veya sonradan, çocukluk yaşında, ilköğretime başlamadan önce uzvunu, duyusunu kaybeden çocuklarımız var. Bunu da bize uzmanlarımız şöyle söylüyor: “İlköğretime başlama yaşı öncesi yani siz bunu 56 aylıken çözebilirsiniz.” 56 aylıken işitme kaybı olanlar, 56 aylıktan sonra işitme engeli olanlar. Yani biz de ona ÖSYM Başkanlığı olarak dedik ki: “İlköğretime başlama yaşı öncesi işitme engeli olanlara ayrı test, bu yaştan sonra olanlara ayrı test soruları hazırlansın.” Fakat bunun yanı sıra ÖSYM Başkanlığı şöyle bir görüş... Tabii ki hep adaylardan gelen dilekçeler bizim fikir yürütmemize neden oldu. Aday diyor ki: “Ben Diyarbakır’ın bir köyünde oturuyorum. Beni babam 16 yaşında ilkokula gönderdi.” Pekâlâ, bu çocuğu diğer gruba mı almalıyız, bu gruba mı? İlköğretime başlama yaşı öncesinde, biz, uzmanların dediğini Sayın Vekilim, kaldırdık. İlköğretime başlama yaşı öncesi -ne olursa olsun, ister 8 olsun ister 10 olsun ister 16 olsun- bize bu engeli olduğuna dair bir belge getirdiğinde biz o çocuğumuza sanki doğuştan engellymiş gibi bu testi verdik. Amaç ne oldu? O çocuğumuza uzmanlar diyor ki: “Bir işitme engelliye soru hazırlarken, işitme engelliler meslek lisesi var, oraya giden bir çocuğa ayakkabıyla ilgili bir soru sorarken ‘ayakkabı, bot, çizme, babet’ diyebilirsiniz ama bir işitme engelli ilköğretime başlama yaşı öncesi veya doğuştan olduysa sadece ‘ayakkabı’ kelimesini bilir. ÖSYM, sen ona çizme, bot, babet sormazsın, bilmez çünkü kelime haznesi bilmez.” “Esnasında” kelimesini kullanamazsınız, “esnasında” demek bir ek almıştır, “durumunda/durum/zaman” sadece ek almayan...

Bunlarla ilgili, biz, hocalarımızın görüşünü aldık. Masanın bir tarafına özel eğitimcileri oturttuk, üniversiteden ana bilim dalı başkanlarını oturttuk, Millî Eğitim Bakanlığı Özel Rehberlik Hizmetlerinden Daire Başkanını oturttuk; kendisi de o zamanlar Hâle Bacakoğlu’ydu, yüzde 100 görme engellidir. O masanın bu tarafına da tıpçıları oturttuk, özel eğitimciler ile tıpçıların görüşünü aynı masada konuştuk. Mesela tıpçı diyor ki: “Belma Atak geldi, duyma kaybı var. Ben, işitme cihazıyla Belma Atak’ın duyma kaybını çözerim ve de bunu işitme engelli olarak almam çünkü artık cochlear implants veya işitme cihazıyla çözüyor.” Özel eğitimci “Hayır, sen yapamazsın, sen tıpçı olarak teşhisini koydun ama algılaması nasıl? Algıladık mı? Bu çocuğun algılaması nasıl?” O yüzden bunlara göre bir test hazırlandı.

Dediler ki Millî Eğitim Bakanlığında hocalarımız: “İşitme engelli adaylarımıza soracağınız sorular şekil ifade etmeli, çok ek almamalı.” Bunların bize tüyolarını verdiler.

BAŞKAN – Daha ziyade görsel olsa onlar için daha mantıklı olur tabii ki.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Evet. İşitme engellileri bir grup yaptık. Zihinsel engelliler için...

BAŞKAN – Peki, şu anda var mı o sınav?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Var Hocam.

BAŞKAN – Yani EKPS’ye giren işitme engellilerimiz böyle bir sınava giriyorlar mı?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Evet Hocam.

BAŞKAN – Ama öyle olmadığını söylüyorlar şu anda.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Ben sayıları da size getirebilirim, sunabilirim, mail gönderebilirim.

BAŞKAN – Tamam.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – 2012-2014 ve 2016 yıllarında bunu yaptık. Yani ÖSYM Başkanlığı EKPSS sınavında lise, ön lisans, lisans 3 grupta ayrı ayrı test hazırladı. Dedi ki bilim kurulu: İştme ilköğretime başlama yaşı öncesinde iştme 1 testi var, ondan sonraki genel testi alabilir. Görme engelli adaylarımıza, biz, ÖSYM olarak şekil, grafik, görsel ve de karmaşık ifade içeren sorular sormayız. Bir görme engelli adaya biz okuyucu veriyoruz ama bir üçgen verip “İç açılarının toplamı, a, b budur; c nedir?” diye sormayız, bir grafik verip -uç noktalarındaki değerleri- sormayız, bir Türkiye haritası verip hangi bölgeler yağış alıyor sormayız veya şunu görme engelli adaylarımıza sormayız: “Bugün gökyüzü masmaviydi, ağaçlar tomurcuklarını yemyeşil açmıştı.” Renk kavramı olmadığı için, biz “karmaşık” dediğimiz bu soruları da görme engellilere sormayız. O yüzden görme engelliler, şekil sorularını içermeyen, görsel ifadeler içermeyen sorularla... Bedensel engelli kişinin kolu yok, bacağı yok veya serebral palsi (CP) hastası; bunları genel gruba topladık; etti bize 2 test.

Şimdi, bir de bizim zihinsel engelli testimiz var. Zihinsel engelli IQ mental retardasyon tanısı alan çocukların raporlarında bu yazıyorsa bu çocuklarımıza da zihinsel engelli testi oluşturduk hem ortaöğretim hem ön lisans hem lisans. Bazı kamuoyundan bize şu sorular geldi: “Lisans mezunu bir kişi nasıl zihinsel engelli olabilir?” Olabilir çünkü aday bitirmiş fizik mühendisliğini fakat karbondioksit zehirlenmesinden dolayı hafızasında gelgitler yaşıyor ve de sağlık raporunda “zihinsel engelli” yazıyor. Aynı şekilde, uzmanlar der ki: “IQ mental retardasyonu 60 ila 70 arasında olanlar eğitilebilir. Bu çocuklar iki yıllık meslek yüksekokulunu bile bitirebilir.” O yüzden bunlara da ön lisans testi verdik, alt gruba da ortaöğretim testi verdik.

BAŞKAN – Çok detaylı bir inceleme yapılmış.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – 3 eğitim grubunda yaptık, ortaöğretim, ön lisans, lisans. “Zihinsel, iştme, bir de genel test” dedik; $3 \times 3 = 9$ test. Bir de bunları, soru kitapçıklarını ÖSYM Başkanlığı 9-16-18 punto olarak verdi; $9 \times 3 = 27$ tane soru kitapçığı kullandık biz bu sınavımızda. Bu sınavın kulvarı ÖSYM'nin yaptığı diğer... Diyelim ki ÖSYM Başkanlığı 40 sınav yapıyorsa 39'u aynı kulvardadır, EKPSS çok farklıdır. EKPSS ÖSYM Başkanlığının önünde öncü bir sınavdır. O yüzden, bilim kurulu...

Mesela, şimdi, 2012 ve 2014'de yaptıktan sonra, ben Sayın Başkanımıza şunu söyledim... Sizin dedikleriniz gibi Sayın Vekilim, çok dilekçeler geliyor, ben bu adaylarla da çok ilgilendiğim için kesinlikle bunun revize edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Devlet Personel Başkanlığında Başkan Yardımcısına da bu görüşlerimi aktardım. O yüzden diyorum ki: Kesinlikle tekrar bir bilim kurulu oluşturalım, tekrar kurumlar bir araya gelsin, Aile Bakanlığının Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, ÖSYM Başkanlığı, Devlet Personel tekrar bu konuyu... “Eksiklerimizi gidererek 2018'i de öyle yapalım.” diye bir rapor hazırlıyorum Sayın Hocamıza. “Sayın Başkanım, hazırlayın, ona göre de bunu işleme alalım.” diye görüşme yaptım kendileriyle. O yüzden, EKPSS'nin anlamı bu.

BAŞKAN – Anladım.

Bir de şunu sormak istiyorum: Mesela EKPSS'de aldığınız erkek, kadın adaylarının oranları var mı?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Vardır Hocam, var, hepsi var.

BAŞKAN – Yani neye göre alıyorsunuz mesela? Puan sıralamasına göre muhtemelen o alınıyordu ama...

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Evet.

BAŞKAN – ...özellikle dikkat ediliyor mu yani “Şu kadar kadın aday seçiliyor ya da şu kadar erkek seçiliyor.” diye? Onunla ilgili bilgi verebilir misiniz bize?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Şöyle Sayın Vekilim: Biliyorsunuz ki biz ÖSYM olarak sınav organizasyonu yapıyoruz, soruları hazırlıyoruz fakat kadrolar bize Devlet Personel Başkanlığından geliyor. Örnek veriyorum: Devlet Personel Başkanlığı kurumlardan kadro topluyor. Nedir bu? Karayolları memur alacak; ortaöğretim, ön lisans, lisans. Şartlarını yazıyor. Özellikle, sizin dediğiniz, cinsiyet ayrımı artık hiçbir kadroda yok yani normal adaylara yaptığımız KPSS sınavında da yok. “Cinsiyeti erkek olmak/kadın olmak” şoförlük ve kalorifercilik, açıcılık gibi bazı kadrolarda var. Onun dışında hiçbir kadroda cinsiyet ayrımı yok. Bu sayılar da zaten çok az; kaloriferci olmak için “cinsiyeti erkek olmak” diyor, şoför olmak için “cinsiyeti erkek olmak” diyor ama onun dışındaki normal kadrolarda böyle bir ayrım yok. Bunların dokümanlarını tabii ki ÖSYM’de verisel olarak var, hepsini size sunabiliriz.

Hatta şunu diyor, belki bu sorunuzun arkasından şu da gelecektir: “Engel gruplarına göre ÖSYM bir yerleştirme yapıyor mu?” Özellikle bize bunu söylüyor adaylarımız, diyor ki... Şimdi, biz hepimiz yarıştık. Ben zihinsel engelliyim, hanımefendi görme engelli, Turhan Bey işitme engelli ve de biz... Diyelim ki, bir kadro var, Karayollarının memur kadrosu. Bakınız, şartı “2001: Lise mezunu olmak.” diyor. Başka bir şartı yok Karayollarının memur kadrosunda. Üçümüz de tercih ettik. Burası da 1 kişi alacak. Hangimizi alacak? Engelimize bakmıyor, hangimizin puanı yüksekse onu alıyor. Adaylarımız diyor ki: “Siz böyle yapıyorsunuz, işitme engellilerin...” Hakikaten ilköğretime başlama yaşı öncesi işitme engelli olan adayların başarısı diğer engel gruplarından... Özellikle burada bedensel ve görme engelliler çıta yapar, işitme engelliler daha altta yer alır zihinsel engellilerle birlikte. “Ben giremiyorum. Kadroları paylaştır; zihinsel engelliler şu kadroya, görme engelliler şu kadroya, işitme engelliler şuraya.” diyor. Devlet Personel Başkanlığı bunu kabul etmiyor, hem “Yönetmeliğimize ters.” diyor hem de böyle bir dağılım... Örnek veriyorum: Kurum o zaman hep görme engelli ister. Kuruma biz bunu bıraktığımız zaman işin içinden çıkamayız. O yüzden de hiçbirinde engel grubuna bakmaksızın, sadece puan bazında ÖSYM merkezî bir sistemle yerleştirme yapıyor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Oradaki cinsiyet ayrımının nedeni nedir?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Herhâlde Devlet Personel Başkanlığının kadrosunda kaloriferci olmak için herhâlde biraz güç lazım çünkü eskiden...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Artık değil yani.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Şimdi, Devlet Personel Başkanlığının adına konuşmak belki yanlış olur. O yüzden, onlardan bize geliyor bunlar.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Şu anda burası bir komisyon olduğu için, biz de size aynı zamanda “Bunu önerebilirsiniz.” diye iletiyoruz yani sadece sizin aktardıklarımızı almak için değil, aynı zamanda... Eskimiş çok fazla şey var, şu andaki durumda doğal gaza geçildiğinden beri kalorifercilik öyle kömür taşıyarak yapılan bir şey değil yani zorluk yok. Ayrıca bu, kadına göre de değişir.

Aynı şekilde “şoförlük” dediniz, “açıcılık” dediniz. Ülkede en çok yemek pişiren, kadınlar; açıcılık meslek olarak oldu mu niye erkekler oluyor mesela? Yani onun da bir anlamı yok. Şoförlükte de öyle. Özellikle de, aksine, çok yerde, devlet işlerinde hele kadınların istihdam edilmesi çok daha yararlı

çünkü, çocuk istismarı komisyonundayım ben aynı zamanda, kadın servis şoförlerinin daha fazla olması gerektiği konusunu da o komisyonda konuşuyoruz ve mutabık kalıyoruz. Bunların bence önerilmesi lazım. Yani biz de önerebiliriz ama...

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Tamam, ben notumu aldım. Ben, burada konuşulduğunu, bu notumu aldım. O zaman belki, tabii ki Devlet Personel Başkanlığı bir yönetmelik çerçevesinde yapıyordur ama benim hazırladığım raporda -Sayın Başkanımıza sunacağım- bu Komisyonda konuşulanların da ve de cinsiyet ayrımının da engelli adaylar arasındaki yerleştirmede çıkartılması söz konusu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Tabii çünkü burası engelli kadınlar komisyonu olduğu için de özellikle vurgulamak istedim.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Tabii ki, ben bunu not alıyorum. “Kılavuzda Devlet Personel Başkanlığıyla görüşülecek.” notumu aldım.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Sadece EKPS mi soruyoruz acaba, yoksa diğer sınavları da sorabiliyor muyuz?

BAŞKAN – Belma Hanım’ın bununla ilgili çalışmaları olduğu için soruyoruz. Sizin, aksi takdirde, başka bir sorunuz varsa...

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Diğer sorularınıza da cevap verebilirim Sayın Vekilim, ÖSYM’nin yaptığı bütün sınavlar hakkında, engelliler konusunda bütün sorulara cevap verebilirim.

BAŞKAN – Tamam o zaman.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – ÖSYM’de üniversite sınavlarında da ciddi bir sorun var gene engellilerle ilgili.

Biliyorsunuz, yardımcı cihaz kullanan engellilerin sınavı her zaman sorun oluyordu. Bunu geçtiğimiz yıllarda bir merkez yüksek güvenli bir donanım sağlayarak Ankara’ya aldı. O dönem içerisinde bu konuyu biz ÖSYM’yle müzakere ettiğimizde... Yani doğudan gelecek bir vatandaş, işitme engelli, cihaz kullanıyor. Ankara’ya gelecek bir gün önce, bir yöreyi öğrenecek, o gün kalacak, ertesi gün sınava girecek, kalacak; dünyanın masrafı. Oradan buraya yol gelse 18 saatlik mesafeden gelecek, uçakla gelse bütçesi asla yetmez. Şimdi, aslında, olması gereken her yerde ya da önemli bölgelerde, ulaşımı daha uygun olan bölgelerde bu sistemin sağlanması iken bu, sadece Ankara’da yapıldığı için böyle bir zarar ortaya çıktı ve insanların belki yüzde 60’ı, yüzde 70’i caydılar, gelmediler sınavlara. Bu konuda ÖSYM’nin bir çalışması var mı?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Tabii ki efendim.

Turhan Hocam, ben sizi tanıyorum, yazışmalarınızın çoğunu ben de okudum, Sayın Başkan Yardımcımız Profesör Doktor Ercan Öztemel’le sizin görüşmeniz olmuştu önceki yönetimde.

Evet, 2015 yılı YGS sınavı sadece Ankara’da, kablolu-kablosuz iletişimi kesilmiş bina... Yani, açık anlamda biz bu binalara “jammer” koyuyoruz. Bunu da anlatacağım size fakat ÖSYM Başkanlığı... Sadece Ankara’da bunu yaptığımız için tabii ki kamuoyundan bize aynı şikâyetler geldi. “Ben Çorum’dan Ankara’ya mı geleceğim?” “Rize’den Ankara’ya mı geleceğim?” Çok haklı, bunu biz, adayın söyleşini asla haksız bulmadık fakat güvenlik tedbirlerini de ÖSYM göz önünde tutmakta zorunlu olduğu için de sadece 2015 YGS sınavını Ankara’da yaptık. YGS’den sonra -yaptığımız- Profesör Doktor Sayın Ömer Demir Başkanımıza ben bu konuyu sunduğumda, “En azından İstanbul, İzmir ya da İstanbul’un iki yakasında da Hocam, bu “jammer” binalarını kullanabilir miyiz?” dediğimizde Sayın Başkanımız Emniyetle konuştu. 2015 yılında da bu binalar YGS’den sonra İstanbul, İzmir ve de İstanbul’un Anadolu ve Avrupa Yakası’nda yapıldı.

Gelelim 2016'ya, 2016'da tabii ki ben tekrar adaylarımızdan dilekçe geldiğinde Sayın Başkanımızın kapısına gittim, "Hocam, böyle olmuyor, bizim adaylarımız, benim adaylarım giremiyor." dediğimde Sayın Başkanımız da kurulu topladı, dedi ki : "Türkiye'de 7 bölge var, 7 bölge, çarpı 2; her bölgede 2 tane, 15 merkezde ÖSYM'nin "jammer"lı binaları var. O yüzden adaylarımız çok mutlu. Hiçbir adayımız mağdur olmadı bu yıl. Fakat yine de hedef, örnek veriyorum, Karadeniz Bölgesi'nde -2 il- Samsun ve Trabzon'da bizim "jammer"lı binalarımız var. Adaylar istedikleri aparatlarla bu binalarda sınava girebildi ama Amasya'daki çocuğumuzu niye biz Samsun'a gönderelim veya Ankara'ya getirelim? Hedefimiz bu, ÖSYM Başkanımızın önümüzdeki stratejik plan hazırlanırken... Turhan Hocam, size bunu kolaylıkla ve de net bir şekilde söylüyorum, Sayın Başkanımıza "2017'deki hedef bütün Türkiye mi?" dedim, "2017'deki hedef bütün Türkiye." dedi ve de bunu stratejik planımıza yazdık.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Doğu'da var mı şu anda?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAĞ – Doğu'da da var.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Nerede, hangi ilde var?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAĞ – Diyarbakır'da var.

Hemen söylüyorum, "jammer"lı binalarımız: Adana, Afyonkarahisar, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, "İstanbul-1", "İstanbul-3" dediğimiz Anadolu, Avrupa, İzmir Kuzey, Kayseri Merkez, Malatya, Samsun, Trabzon, Şanlıurfa. Toplam 15 merkezde sınav yapıyoruz ama Sayın Başkanımıza ben stratejik plana yazdırdım, hedef bütün Türkiye.

BAŞKAN – İnşallah, önümüzdeki yıllarda bütün Türkiye'de herkes rahatça...

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAĞ – İnşallah.

Emniyetle de yazışmalarımız sürüyor çünkü "jammer" bulamadığımız illerde Emniyetten takviye alıyoruz.

Bir de şunu da Turhan Hocama bilgi olsun diye -Sayın Vekilim izinizle- söylemek istiyorum: Biz "jammer"lı binaları mesela, tayin ederken de büyük bir altyapı çalışması yapıyoruz. Bir hastanenin yanındaki "jammer" koyamayız, biz bir karakolun yanına "jammer" koyamayız, iletişimi kesmesin, güvenliği kesmesin diye. Bunların hepsi bir altyapı çalışması. O yüzden, ÖSYM –düşünün- hafta sonu bir LYS sınavı yapacak, saat onda Hakkâri'deki adayın önünde de sınav evraki, Kıbrıs'ta da, Edirne'de de, Ankara'da da herkesin önünde kendi adına düzenlenmiş bir sınav evraki. Hedefimiz adaletli bir sınav yapmak, sağlıklı ortamlarda sınav yapmak.

Şunu gönül rahatlığıyla söylüyorum, beş gündür Sayın Vekilime söyledim, illerde de söylüyorum: ÖSYM için bütün adaylar kıymetli. Herkesin 1 çocuğu var, ÖSYM Başkanlığının üniversite sınavına giren 2 milyon çocuğu var. Hep şunu söylüyorum: Herkesin çocuğu çok önemli. ÖSYM için bütün çocuklar önemli fakat engelli adayların ÖSYM Başkanlığının gözünde geçiş üstünlüğü var. Diyelim ki bir Bilgi İşlem Daire Başkanı ÖSYM Başkanıyla görüşmek için randevu talep eder; defterine bakar, sekreteryası ona göre randevu verir ama ben engelli adayla ilgili bir işim var dediğimde Sayın Hocamız sadece şunu diyor: "Tamam, önce biz Belma'yı alalım. Önce biz bir Belma'nın adaylarını çözelim, sonra diğer işlerimizi yapalım." O yüzden, bütün samimiyetle söylüyorum, ÖSYM Başkanlığında engelli adayların geçiş üstünlüğü var.

BAŞKAN – Pozitif ayrımcılığı böyle yapıyorsunuz.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAĞ – Yapıyoruz.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Bu konuda çok duyarlı çalışmalar var ÖSYM'de, bunu takdirle karşılıyoruz.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAĞ – Çok güzel çalışmalar var.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Ben şunu önermiştim, yine de bence değerlendirebilirsiniz bunu.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Tabii ki, hemen notumu alırım.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Geçtiğimiz yıllarda da önermiştim. Herkese eşit muamele ve herkese fırsat eşitliği açısından bakarak bu tür pilot uygulamanın olduğu yerlere gelmekte olan yakın mesafe, uzak mesafe demeden, kişilerin iki günlük yol ücretleri ÖSYM tarafından bütün illerde bu gerçekleşinceye kadar karşılanması gerekiyor. Çünkü bunlar yoksul aileler ve bu yükü kaldıramıyorlar.

BAŞKAN – Ama Sayın Başkanım, buna gerek kalmayacak gibi geliyor. Çünkü önümüzdeki sene herkes kendi şehrinde girebilecek.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – İnşallah ama sorun sadece “jammer” sorunu değil ki. Yani, o açıdan belki Belma Hanım izah etti ama sorun bu cihazların kullanımı sırasında... Bunu bilmiyorlar, kontrol eden kapıdaki görevli bu cihazın ne kadar işlevsel olup olmadığını, gelip gelmediğini yani içeriye sokulup sokulamayacağını da bilmiyor. Buralarda da eğitilmiş eleman ihtiyacı var.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Tabii, şöyle: ÖSYM Başkanlığının yapmış olduğu bütün sınavlarda bizim engelli binalarımız vardır. Hiç gördünüz mü? Örnek veriyorum, hafta sonu Çankaya Lisesine gidin. Çankaya Lisesinde siz bir koltuk değneğiyle, kolu açılı, tekerlekli sandalyeli, görmeyen, beyaz bastonuyla yürüyen bir aday göremezsiniz. O, bizim için normal binadır. ÖSYM Başkanlığının her ilde “engelli binası” diye ayrı bir binası vardır. Engelli binasının kriterlerini de sınav koordinatörleri belirler.

Takdir edersiniz ki ÖSYM’nin her ildeki binalar hakkında bilgi edinme olasılığı yok. O yüzden de her ilde ÖSYM Sınav Koordinatörlüğü diye bir yapılanmamız var. Sınav koordinatörlüğü de genelde üniversitelerin bünyesinde, il ve ilçelerde de dâhil olmak üzere. Örnek veriyorum, Amasya’daki Sınav Koordinatörlüğü. Engelli binalarının kriterleri vardır, binaları seçerken biz diyoruz ki: Engelli binasının: Bir, rampası olması girişte. İki, asansörü olmalı. Asansörü varsa jeneratörü olmalı çünkü elektrikler sınav anında kesilebilir. Dört, bu adayların engelli tuvaleti olmalı. Eğer tam teşekküllü engelli tuvaleti yoksa klozet olmalı. Buna kadar, bazı bizim olmazsa olmazlarımız var. Bunu Amasya’daki il koordinatörü seçiyor. “ÖSYM, burası engelli binası olabilir.” Biz o binaya ÖSYM’nin yaptığı her sınavda engelli adayların girmiş olduğu binaya ÖSYM merkezinden ÖSYM engelli temsilcisi gönderiyoruz. Engelli temsilcisine de neler olması gerektiğini, neler yapması gerektiğini zaten Sayın Başkanımızın imzasını belirten bir yazıyla veriyoruz. Toplantıları da zaten –bugün o toplantımız vardı-kendilerine bildiriyoruz.

Artı, onun dışında “jammer” dedi Turhan Hocam. “Jammer” da şöyle: Diyelim ki Samsun’da bir normal engelli binamız var, bir de “jammer” koyduğumuz. Çünkü herkes aparat kullanmıyor. Mesela, biz diyoruz ki kolu açılı olan çocuk da normal binada girmez. O zaman bunun kablolu-kablosuz iletişimi kesilmiş binada girmesine gerek yok. Nerede gerek var? Bu adayımız normal engelli binasında alçıyla girecek, güvenlik tedbiri orada ama onun dışında “Belma, işitme cihazı kullanıyor.” İşitme cihazının içine alıcı konulabilir. ÖSYM Başkanlığı bu güvenlik tedbirleri alırken... Neden? Çünkü biz bunları yaşadık. Bir sınavda -örneklemeyle anlattırsam mutlaka dimağlarda kalıcı olacaktır- hatta yabancı dil doçentlik sınavında, bir hocamız sınavı hep şöyle girmiş, kulağında da işitme cihazı var. Hep soruları mırıldanarak sesli okuyormuş, sonra salon başkanının dikkatini çekmiş. “Neden soruları böyle okuyorsunuz?” “Ben kendi okuduğumu böyle anlıyorum.” demiş. Sonradan bir baktık ki ceket giymiş, FM alıcısı yerleştirmiş işitme cihazının önüne, buraya da mikrofonu koymuş; sorular dışarıya lanse

ediliyor, cevaplar geliyor. ÖSYM Başkanlığı bunu keyfi koymadı; hakikaten, şu kılavuzu okuduğunuz zaman da –ben okuyabilirim o maddeyi- şöyle bir madde koydu, biz geçen sene diyoruz ki: İşitme cihazı olan adayları “jammer”lı binalarda alalım, normal binalarda kapıda çıkarsın. Ama hayır. Kulakta dengedir işitme cihazı. Ben Sayın Başkanımızın ilk göreve geldiği gün gittiğimde, işitme engelli adayların cihazlarını, eğer normal engelli binasında giriyorlarsa, kapıda almayalım, sınav başlamadan alalım dedim. “Nasıl düşünüyorsunuz?” dedi. Aynen şöyle anlattım kendilerine: İşitme engelliler için işitme cihazı nedir? Dengedir. Dengesi bozulan bir insan üçüncü kata sınava çıkabilir mi? Çıkamaz. Tuvalete gidebilir mi? Gidemez. O yüzden de Hocam, işitme cihazını bize bildirsin, engelli binasına atamasını yapalım. Üçüncü kata geldi, koltuğuna oturdu, arkasına yaslandı, sınav evrakı dağıtılmadan kulağındaki cihazı alacak, salon başkanının masasına koyacak. Sınav bittikten sonra salon başkanının masasından alınacak, çocuğun kulağına takılacak dedim. Bu şekilde bunu çözebildik ama bir de şöyle çocuklarımız var: “Ben bunu duş yaparken bile çıkarmıyorum işitme cihazımı. O yüzden, ÖSYM, bunu benden ayırma.” Hayhay, sana da hayhay. O zaman seni nerede alırım? Şimdilik, 15 merkezde sınava alırım. O yüzden böyle çok örneğim vardır, vaktinizi almak istemiyorum. O yüzden, biz bu çocuklarımızı hiçbir şekilde mağdur etmedik, hepsini “jammer”lı binalarımızda aldık.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi soru sormak isteyen arkadaşlarımız var.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Verileriniz var mı sınava katılan kadın ve erkek engelliler?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Hatta şöyle Hocam: Kadın, erkek var; artı, seviyelere göre var, ortaöğretim, ön lisans, lisans; kuraya katılan, ilköğretim, ortaokul. Hepsi var, ÖSYM’de bilgi işlem nezdinde.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bunların içindeki kadın, erkek tasnifini bize iletebilir misiniz.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Şimdi, ÖSYM Başkanlığından veri konusunda tabii ki biz resmî yazı istiyoruz. O yüzden, ben bunu sunarım çünkü resmî... Biliyorsunuz verilerin paylaşılması ama bunlar istatistik bilgileri. Yine de Başkanlığımıza, Sayın Başkanımıza sormadan cevap vermek doğru olmaz. Bu notumu alıyorum, sizlere sonra iletsem...

BAŞKAN – Tamam, olur. Biz de istek yazısı yazabiliriz.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Ben bunu hemen not ediyorum Sayın Vekilim. Bütün sınavlar mı, EKPS mi?

BAŞKAN – EKPS, tabii, biz engellilerle ilgileniyoruz. Yani, bütün sınavlara giren engelli kardeşlerimizin kadın, erkek oranlarını alabileceğimiz...

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Sadece kadın, erkek mi?

BAŞKAN – Evet.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Hangi yıllar Sayın Vekilim?

BAŞKAN – Yani bu iki yılda bir oluyor. Bu ne zaman başlamıştı?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – 2012’de.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – EKPS’nin zaten dördüncüsü mü oldu?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Üçüncüsü oldu.

BAŞKAN – Biz üçünü de isteyelim sizden.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – O zaman, şöyle notumu aldım: EKPS için 2012, 2014, 2016 yıllarına ait bütün veriler, diğer sınavlar, örnek veriyorum, TUS’a da giren engelli adayımız var, ALES’e de giren engelli adayımız var, KPSS, üniversite sınavı, diğer sınavların da son yılı desek doğru olur mu?

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN – Ama çok az olur o zaman, nasıl bir karşılaştırma yapılacaktır?

BAŞKAN – Şöyle bir karşılaştırma yapalım: En eski ile en yeni karşılaştıralım.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – En eski dediğiniz Sayın Vekilim?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Son on yıl olsun.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Son on yıl değil de 2014 yılından itibaren ÖSYM’nin engelli arşivi var, ondan önce tek tek, dilekçe bazında yapılıyordu.

BAŞKAN – Tamam, 2014’ten sonrayı alalım.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – 2014’ten sonra bütün sınavlar.

BAŞKAN – Evet, Belma Hanım’a soru sormak ister misiniz, var mı aklınıza takılan?

Buyurun Sayın Vekilim.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Öncelikle, teşekkür ediyorum Belma Hanım, gerçekten aydınlandık. Çok güzel çalışmalara imza atılmış.

Tabii, daha öncesini bilemediğimiz için, siz de “Sayısal olarak veriler ancak 2014’ten itibaren daha düzgün istatistiki olarak tutuldu.” diyorsunuz. Tabii, daha öncesinde böyle hizmetler olmadığı için şimdiki politikaların da ne kadar doğru olduğu, engellilere dokunabildiği, onlara göz olunduğu, kulak olunduğu hem cihazlarla hem de yardımlarımızla...

Çok teşekkür ediyoruz, ÖSYM Başkanımıza da lütfen selamlarımızı iletin. Bu söylediklerinizi de vaat olarak alıyoruz, en kısa zamanda gerçekleştirilmesi yolunda da dilekçelerimizi sunuyoruz.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Çok teşekkür ediyorum.

Gider gitmez Sayın Başkanımızın makamına gideceğim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz.

Başka sorusu olan arkadaşımız var mı? Yok.

Peki, Belma Hanım, gerçekten çok teşekkür ederiz, çok aydınlandık. Ben de Hüsnüye Vekilim gibi selamlarımı iletmek istiyorum. Ayrıca da konuya bu kadar hâkim olmanız gerçekten çok güzel bir şey, tebrik ediyorum sizi.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Biricik engelli temsilcisi, başka da bilmiyoruz biz, Belma Hanım’ı biliyoruz sadece.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Sayın Başkanımız o gün yönetim kurulunda –bunu paylaşmak istiyorum- bazı engelli adaylarımızla ilgili karar alınırken “Belma Hanım’a soralım, ekleyeceği bir şey var.” diye beni çağırdı ve de biliyorsunuz, ÖSYM Yönetim Kurulunda ÖSYM Başkanı, başkan yardımcıları, Devlet Personel Başkanlığı, YÖK ve Millî Eğitimden sözcüler var. Sayın hocalarımız sordu, Başkan Bey ekrana adayları getirdi, işte, bu aday, bu aday diye. Başkanımız dedi ki: “Belma Hanım’a siz hatta ‘Engelli adayların ailevi problemleri var mı?’ onu sorun,

onu da bilir.” Evet, engelli adaylar... Ben her seferinde söylüyorum, her aday kıymetli fakat engelli adaylara verilen emek... Engelli ailelerle, derneklerle de görüşüyorum ben, hakikaten çok zor bir durum, kaderimizdir diyoruz fakat Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni harfiyen bilirim, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Daire Başkanlığındaki arkadaşlarla da çalışırım. Hatta şunu da söyleyeyim: Biliyorsunuz, ÖSYM’nin EYDS binası yapılıyor, 5 bin kişilik, havaalanı yolu üzerinde, orada da erişilebilirlik adına engellilere neler yapabiliriz, masaları nasıl olmalı, kapılar nasıl olmalı, tuvaletler nasıl olmalı; hepsini bana sordu yönetim, ben de dedim ki: Benim bildiklerim, bildiklerimdir ama bunun bir yönetmeliği, mevzuatı var, bu mevzuat, yönetmelik nerede? Aile Bakanlığı Engelli, Yaşlı Hizmetleri Erişilebilirlik Dairesinde. Bütün yasal mevzuatları aldım, sandalyeler, masalar, girişler, ıslak zeminler nasıl olmalıysa binamız ona göre yapılıyor. Hedef, bütün binaları böyle yapmak.

BAŞKAN – Gerçekten tebrik ederiz, ziyadesiyle teşekkür ediyoruz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Aslında Türkiye’nin nereden nereye geldiğinin bir göstergesi değil mi engellilere hem değer verilmesi hem de binalarının bile bu kadar ayrıntılı şekilde yapılması?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Tabii ki.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Teşekkür ederim.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK –İnşallah, ülke adına bir farkındalık yaratırsak ben ve kurumum adına çok sevinmiş olacağım.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Evet, Turhan Bey, şimdi sizi dinleyebilir miyiz, sunumunuz var mıdır?

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Evet.

Yalnız, tabii, çok kapsamlı bir alandan bahsediyoruz yani size her alandan birkaç cümle kurarsam bu on-on beş dakikalık süre dolar ama ne kadar şey ifade etmiş olabilirim, onu çok kestiremiyorum ama ben mümkün olduğu kadar bazı başlıklarla sunup sizlerin sorularıyla açmayı tercih ederim.

Şimdi, biz, Engelliler Konfederasyonu alanındaki 5 federasyonun üst örgütüüz, çatı örgütüüz ve hemen hemen her engel grubuyla ilgili çalışmalarımız var, kadın engellilere yönelik de çalışmalarımız var. O yüzden, Şule Hanım bizim kadın sorunlarıyla ilgilenen, aynı zamanda Kibele adında iki ayda bir çıkan bir kadın dergisinin Yazı İşleri Müdürlüğünü de yapıyor -engelli kadın dergisinin diyelim-yıllardan beri. O yüzden, kadınlarla ilgili, engelli kadınların sorunlarıyla ilgili konuşmamın son bölümünü Şule Hanım’a bırakmak istiyorum, o dile getirsin yani ben bilmiyor olduğumdan değil ama onların ifade etmesinin daha doğru olacağını düşündüğüm için çünkü birlikte yapıyoruz bütün bunları zaten.

Şimdi, şöyle ifade edeyim: Öncelikle 2002 yılında yapılan bir istatistikten çok bahsedilir, 100 bin hane halkı üzerinde engelli profili, Türkiye’de engelli profili şeyleri. Bu istatistiklerin verdiği değerlerin çok büyük bir kısmı gerçeği yansıtmıyor, öncelikle bunu ifade etmem gerekiyor. Buralardan çok yararlandırdığı zaman biz gerçeğin çok az bölümünü görme şansına sahip olabiliyoruz çünkü buralarda örneğin engelliler arasında istihdam edilen insan şeyini yüzde 22 gibi gösteriyor, eğitimi çok daha yüksek gösteriyor, vesaire. Hâlbuki biz çeşitli alan çalışmalarından ve birtakım istatistiklerin değerlendirilmesinden, analiz edilmesinden elde ediyoruz ki bu bu kadar yüksek rakamlar değil henüz. Yani bu yönde çok önemli ilerlemeler olmakla birlikte henüz sorunun çok küçük bir bölümünü çözebilmiş durumundayız hem eğitimde hem istihdamda hem pek çok diğer alanlarda. O bakımdan onları bir tarafa bırakarak, o istatistiklere hiç dokunmayarak kendi çalışmalarımızın ürünü olan değerleri sizinle paylaşmak istiyorum.

Tabii, dünyada temel iki sosyal destek sistemi var, bu konuyla ilgili görüşümü hemen ifade etmek isterim. Birincisi, engellilikten kaynaklanan giderlerin hesaplanarak engelliye bir engelli aylığı olarak, engelli ödeneği olarak aylık ödenmesiyle bu zararın tazmin edilmesi yani engellilikten doğan zararın tazmin edilmesi sistemi. Onun dışında, engelli her bakımdan, hak ve ödevler bakımından, yükümlülükler bakımından herkesle eşit durumdadır. İndirimler engellilikten kaynaklı yoktur yani yoksulsa ayrıca ondan yararlanabilir, ayrı ama sırf engellilikten kaynaklı ayrı indirimler, muafiyetler falan yoktur. O engellilikten kaynaklı aylığını, tazminatını -tazminat niteliğindedir bu aylık aslında- alır ve onunla hayatını takviye eder ve engellilikten doğan eksikliklerini giderir.

Bu yöntemin dışında bir de çeşitli kamu hizmetleri kalemlerinden indirimler, muafiyetler şeklinde sosyal destek sistemleri var. Türkiye bu ikinci kategoriye giriyor. Bu ikinci kategorinin çok önemli maliyetleri, sosyal, psikolojik ve tabii, sonuçta ekonomik maliyetleri var engellilere, topluma, toplumun çeşitli katlarına. Engellilerin her şeyden muaf olması, bağışık olması ya da hemen hemen her kalemin indirimli olarak verilmesi engelliler hakkında olumsuz bir imajın doğmasına yol açıyor. “Âciz engelli”, “asalak engelli” gibi imajların doğmasına yol açıyor ve toplumun geriye kalan kesimlerinin, özellikle yoksul kalan kesimlerinin engellilere imrenmesi ve giderek engellileri kıskanması gibi bir netice veriyor. Zaman zaman bu çeşit şeyler çeşitli hizmet sunucusu özel sektör kurumlarıyla engellilerin arasını da açıyor. Özellikle bu toplu taşıma araçlarından ücretsiz yararlanmada bunu çok gördük. Biliyorsunuz üstelik engelli eğer birinci derece engelliye refakatçısıyla birlikte toplu taşıma araçlarından ücretsiz olarak yararlanıyor. Buna halk otobüsleri de dâhil olduğu için halk otobüsleri ile engelliler arasında sürekli kavgalar oluyor. Onları almayarak, dikkate almayarak geçiyorlar çünkü bir bedensel engelli, tekerlekli sandalyesiyle birlikte arabaya bindiğinde en az 3 kişinin yerini kaplıyor ve 3 kişinin ücretinden yoksun kalıyor araç sahibi. O 3 kişiden yoksun kalacağına 1 engelli almamakla, görmezden gelmekle zarara uğramamış oluyor. Bu sorununun, bu gibi sorunların mutlak suretle çözülmesi gerekiyor. Ama şunu ifade edeyim: Biz Engelliler Konfederasyonu olarak toplumla, toplumun çeşitli hizmet sunan kesimleriyle engelliler arasının bu şekilde açılmasını doğru bulmuyoruz, engelliler hakkında böyle izlenimlerin doğmasını da doğru bulmuyoruz. Yani “Siz bırakın eşitliği, giderek eşitlikten daha fazlasını elde ediyorsunuz.” diyen kesimlere biz gerçekte olmayan bu eşitliğin talep edilmesini samimi bir şekilde inandırma şansına sahip değiliz topluma. Yani toplum “Siz ne eşitlik mücadelesi sürdürüyorsunuz? Zaten el üstüdesiniz.” gibi birtakım yargılara varıyor. Bütün bunlar engelliler açısından ileriye doğru bir kayıptır yani geleceğini engeller. Aslında bu çeşit muafiyetler, vesaire mücadele alanını, iş talebini düşürüyor. Engelli birçok kalemden ayrı kalıyor, indirim, bakım hizmeti, vesaire gibi. Bir de bu tür muafiyetlerle desteklendiği zaman iş talebi, çalışma talebi ortadan kalkıyor, hatta çoğu zaman eğitim talebi de ortadan kalkıyor. Öyleyse, sadece yaşamını sürdüren, yurttaş olmayan, yurttaşlık haklarını bilmeyen, hakkını, hukukunu aramayı bilmeyen, mücadele etmeyen bir engelli tipi oluşmaya başlıyor ülkemizde. Bunun hızla önüne geçilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu noktanın altını çiziyorum.

En son Fatma Şahin Hanım’ın Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı olduğu dönemde kendisiyle bu konuyu tartışmıştık, hatta bir çalıştay da yapılmıştı, orada da bu konu aydınlanmış ve fikir birliğine ulaşılmıştı. O doğrultuda çalışmalar yapacaktı ama ondan sonra bir istikrarsızlık dönemi başladı, hükümetler dağılıyor, hükümetler kuruluyor, seçimler oluyor, vesaire. Göz açamıyoruz iki yıldır, üç yıldır, işte son terör olayları da dâhil olmak üzere. Dolayısıyla, bunları yeniden değerlendirmeye, yeniden düşünmeye hiç fırsat olmadı. Bunu dile getirmek istedim.

BAŞKAN – Açıkçası çok karanlık bir tablo çizdiniz Turhan Bey.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Ama öyle yani maalesef, iki üç yıldır öyle. İki üç yıldır Türkiye’de engellilerin hakları konusunda bir ilerleme, bir talep, bir kamuoyu yaratma çabası olamıyor, oluşturulamıyor.

BAŞKAN – Ama zaten kurumlarımız yeterince bunun üzerinde duruyor. Mesela Belma Hanım’ı dinledik ve inanılmaz güzel şeyler, en ince detayına kadar uğraşıyorlar.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Tabii ki Belma Hanım...

BAŞKAN – Belma Hanım çok iyi bir örnek şu anda bizim aramızda ve diğer kurumlara baktığınızda, mesela belediyelerde olsun, kamu kuruluşlarında, postanede olsun, birçok engelli düşünülüp onlar adına erişilebilirlik adına birçok gelişme var, birçok yenilik yapıyor.

Dediğiniz gibi, otobüslere ücretsiz binebilmesi için bunun savaşını verdik ve biz, evet, engellimizin ücretsiz olarak otobüse binmesinin hakkını sağladık. Burada bir sıkıntı olabilir: Şoförlerle ayrıca oturup konuşmak lazım çünkü şoförlerin engelliyle ne kadar konuşacağını bilmediğinden dolayı belki de böyle sıkıntılar oluyor ama bu engellinin hakkıdır yani.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Onun çözümü şu: Yani onu özel sektörün sırtına, özel halk otobüslerinin sırtına yıkmak doğru değil, o çelişkiyi çözemeyiz. Onu belediyelerin sübvanses etmesi lazım.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ediyor da, bir miktar ediyor.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Yok, şu anda henüz etmedi, resmî olarak etmedi.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ediyor, ediyor.

BAŞKAN – Zaten belediyelerle özel sektörler arasında yapılan bir protokol var, edildiğini ben de biliyorum. Şu anda o sorun üzerine gidildi. Dediğiniz gibi, ilk etapta böyle sıkıntılar olmuştu ama bir protokol imzaladıklarını, belediyelerin bunları desteklediğini biliyoruz.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Henüz yürürlüğe girmedi. Bunun müjdesini bana altı ay önce verdiler ama henüz yürürlüğe girmiş bir konu yok yani o konuda uygulamada yürürlükte bir şey yok.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ben Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanımızla bu konuları konuştuğumda “Engellilerin bu durumlarını sübvanses ediyoruz belediye olarak.” dedi.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Yerel olarak olabilir, ona bir itirazım yok. Şöyle bir çalışma olmuştu geçtiğimiz yıllarda.

BAŞKAN – Bursa Belediyesinde de aynı şey olmuştu, Recep Altepe yapmıştı.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile özel halk otobüsleri örgütleri arasında bir protokol hazırlanmıştı. O zaman dediler ki: “Bir ay içinde yürürlüğe girecek.” Biz de çok sevinmiştik ama hâlâ yürürlüğe girmiş değil. Yani onlar yürürlüğe girdiği zaman bu çelişki çözülebilir. Ama tabloyu lütfen çok karanlık görmeyin çünkü zaten 1997 yılından itibaren başlayan bir süreç engelliler alanındaki kamuoyu farkındalık çalışmaları. Bu 1997 yılından sonra, özellikle 2000’li yıllardan sonra çok önemli adımlar, 2005’ten sonra...

BAŞKAN – 2005’te Özürlüler Yasası adı altında bir yasa yapıldı.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Evet, Özürlüler Yasası’yla birlikte.

BAŞKAN – Yani ben her zaman şunu söylüyorum: 1923’te -cumhuriyet tarihimiz var-cumhuriyetimiz kuruldu ve 2005 yılına kadar hiçbir şekilde Özürlüler Yasası adına hiçbir şey yapılmamış. Hani bu AK PARTİ döneminde gelmiş olan bir şey.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Doğru değil efendim, doğru değil yani bunu kim söylüyor bilmiyorum, bu bilgiyi size kim veriyor doğru değil bu. 1923 yılında engelliler bütünüyle gelir vergisinden bağışık hâle getirildiler, ta ki 1981 yılına kadar. 1981 yılında 12

Eylül cuntası kaldırdı bunu. Anlatabiliyor muyum? Ha, şunu söyleyebiliriz: Tabii ki o güne kadar elde edilen kazanımların 10 misli, 20 misli o günden sonra elde edildi. Bu çok doğru ama hiçbir şey yok gibi orada karamsar tablo çizmeyelim çünkü ilk defa eğitime, özel eğitim alanına o dönemlerde girildi, özel eğitim bölümleri öyle açıldı.

BAŞKAN – Yani günümüzdeki kadar yaygın olmadığını ben de biliyorum, yok denecek kadar azdı. O yüzden bu şekilde söylüyorum.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Tabii ki değil.

Şimdi, izin verirseniz devam edeyim.

BAŞKAN – Buyurun.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Şimdi, bunu bir tarafa koyalım. Bu tartışmayı yapmamız gerektiğini söylüyorum. Yani sosyal destek sistemlerinden engelli aylığı yani engellilikten kaynaklı giderlerin karşılanması yoluyla onların desteklenmesi sisteminin Türkiye’de belirli kademelerle, dikkatli olarak tabii, onların diğer haklarını ellerinden almadan ve kademeli olarak öbür sisteme geçmenin bir yolunu bulmamız lazım. Aksi hâlde -demin söylediğim gibi- engellilerin iş talebi düşüyor, engellilerin eğitim talebi düşüyor, engellilerin örgütlenme talebi de düşüyor bu durumdan dolayı. Bir çeşit uyuşturucu etkisi yapıyor onlar üzerinde. Onun için bunun ayrıca bir tartışma olarak gündemde tutulması gerektiğini düşünüyoruz.

Şimdi, özellikle, son yıllarda, son altı yedi yıl içerisinde kamu sektöründe kamu personeli alımında önemli ilerlemeler olduğunu biliyoruz. Daha yeni, geçtiğimiz yıl önemli atamalar yapıldı. Bu yıl da – sanıyorum- 6 bin dolayında kamu personeli ataması yapılacak.

BAŞKAN – Doğrudur, temmuz ayında.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Şu anda, bu son atamalardan sonra 21 bin civarında kamu personel açığı var. Bunlar Devlet Personel Başkanlığının sitesinde var zaten rakamsal olarak, değerler orada var. O civarda bir kamu personel açığı var.

BAŞKAN – Doğrudur.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Özel sektörde de aşağı yukarı 10-15 bin ya da bazı yıllar 20 bine varan istihdamlar gerçekleşiyor. Özel sektörde de 24 bin civarında bir açık var, bu yüzde 3 kontenjan açığı var. Yani şu anda özel sektörde ve kamu sektöründe 46 bin civarında engelli açığı bulunuyor. Ama hepsi istihdam edilse bile engelliler alanındaki iş sorununu henüz çözebilmiş olmuyoruz çünkü geride bekleyen yüz binlerce işsiz engelli var. Onlar için de özel girişimin özendirilmesi, KOSGEB’in, İŞKUR’un bu yönde çalışmaları var, bu yönde kredi desteği, hibeler vesaire gibi çalışmaları var. Bu alanın çok daha güçlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yani engellilerin ailesiyle birlikte üretim süreçlerinin içerisine dâhil edilebilecek desteklerin, vergi kolaylıklarının veya kredi ya da hibe tarzı desteklerin geliştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü bakıldığında bütün kotalar dolsa bile o kotaların bütün sorunun tamamını çözmeye yetmeyeceğini şimdiden biliyoruz, herkes biliyor bunu. Ancak, şöyle bir durum var: Tabii, özel sektörün de buna itirazları var. Şimdi, bugün yüzde 3’ü doldurduk, yarın bir gün bu rakamı yüzde 5, yüzde 7 falan yapmaya kalkıştığımız zaman özel sektör haklı olarak diyor ki: “İstedığımız personeli istihdam edemediğimiz için bu her kota, bizim için gereksiz yere verilmiş bir maliyettir. Yüksek bir maliyet oluşturuyor.” şeklinde söylüyorlar. Bunun nedeni de şu: Çünkü engellilerin emeğini piyasada aranabilecek bir emek hâline getirmek için gerekli eğitimleri, mesleki eğitimleri yapamıyoruz; bunun yaygınlaştırılması lazım. İŞKUR bünyesinde halk eğitimi aracılığı yapılan kurslar var ama bunlar yeterli olmuyor. Serbest piyasada engelli emeğinin talep edilebilmesi için onların emeğinin kalifike edilmesi, kalifikasyonun sağlanması gerekiyor. Bunun

için de özel eğitim süreçlerinden geçirilmeleri... Tabii, o da tek başına yeterli değil. İşverenlerin ön yargılarının kırılması için onların eğitimi, çeşitli karşılıklı ortak projelerin gerçekleştirilmesi gerekiyor. İstihdam alanında genel olarak tablonun böyle olduğunu düşünüyorum.

Eğitim alanında giderek ilkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki ders araç gereçlerinin karşılanması yolunda önemli adımlar atıldı. Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde kurulu bir matbaa var, körler için kurulmuş bir matbaa; o matbaa her yıl körlerin Braille kitap ihtiyacını karşılamak için birtakım çalışmalar yapıyor ama üniversite çağında henüz bu sağlanabilmiş değil, yani engelli üniversite öğrencilerinin materyal gereksinimleri ancak bizim derneklerimizin yapmakta olduğu sesli kitaplar, kabartma kitaplar yoluyla karşılanmaya çalışılıyor. Buna devletin ciddi olarak el atması, özellikle YÖK'ün bu alana -ÖSYM sınav yapıyor ama- el atması gerekiyor. Üniversite öğrencilerinin, özellikle özel yöntemlerle öğrenebilen engellilerin -işitme engelliler ve görme engelliler bunlar da- ders araç gereçlerinin ve materyallerinin sağlanması için bir çabanın içine girilmesi gerekiyor.

Karma eğitim bütün dünyada... "Kaynaştırma eğitimi" diyoruz biz ona, yani engelli öğrencilerin engelli olmayan diğer yaşlılarıyla aynı okullarda okuması. Bu on beş-yirmi yıldır Türkiye'de uygulanıyor. Aslında nihai olarak doğru olan da bu ama altyapısı hazır olmayınca bu kuşaklar Türkiye'de harcıyor, o nedenle özel eğitim okullarının güçlendirilmesi gerekiyor. Bunu bundan iki üç yıl önce Millî Eğitim Bakanımızla yaptığımız bir çalıştayda ortaklaşa tespit ettik. Özel eğitim okulları bir ara kapatılmaya kalkışılmıştı, öyle bir yönetmelik taslağı yayınlanmıştı, sonra Nabi Bey bu durumu çok iyi anladı ve sürece müdahale etti. Şu anda özel eğitim okulları duruyor, körler okulları ve sağırılar okulları hâlâ duruyor, durması da gerekiyor, bunların güçlendirilmesi gerekiyor. Çünkü kaynaştırma eğitiminin sorunları... Bunlar neler? Destek odaları, gezici öğretmenler, ders araç gereç ve materyallerinin sağlanması, diğer her okulda bunun yapılması ve bu okulların engelli öğrencilerin erişimine uygun hâle getirilmesi. Bütün okulların bu hâle getirilmesi gerekiyor ki her yerde engelli öğrenciler eğitim yapabilsinler. Bu da uzunca bir süre alacak, o yüzden hâlâ özel eğitim okullarının desteklenmesine gereksinim olduğunu düşünüyoruz biz.

BAŞKAN - Çok teşekkür ederiz, çok sağ olun.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Evet, sorunları ben ayrıca iletceğim, yani size yazılı olarak talep başlıklarımızla, aşağı-yukarı 40 maddelik bir programımız var bu doğrultuda, onu ayrıca iletceğim.

BAŞKAN - Bu sorunları alırsız ama bu Komisyonun adı, biliyorsunuz, Engellisine Bakanlar ve Engelli Kadınların Sorun ve Çözüm Önerileri.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Evet, o zaman...

BAŞKAN - Ben ayrıca, bilhassa onu almak istiyorum.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Tamam, Şule Hanım'la devam edebiliriz eğer bana sorularınız yoksa ya da daha sonra alabilirim.

BAŞKAN - Turhan Bey'e sorularımız var mı sayın milletvekili arkadaşlarımız? Sanıyorum yok.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAĞ – Ben sadece bir antrparantez açabilir miyim?

BAŞKAN - Tabii, buyurun Belma Hanım.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAĞ – Turhan Hoca'mız şimdi dedi ki, YÖK'ün özel eğitimle ilgili -YÖK'ün ben özür, daha doğrusu Engelli Öğrenci Komisyonuna ÖSYM olarak katılıyorum- bu konuda çalışmaları var. Hatta bu yıl ilk defa 2016 YGS sınavından başlayarak -biz görme engelli adaylarımıza, biliyorsunuz, ek süre veriyorduk, bir başkasının okuduğunu anlamak güçtür, tekrar gerektirir diye- YÖK Engelli Öğrenci Komisyonu ve

YÖK Başkanlığı, ÖSYM Başkanlığı sınavı yaptığı için işitme, zihinsel, yaygın gelişim bozukluğu dediğimizi asperger sendromu, otistik çocuk, “özü ve özel öğrenme güçlüğü” dediğimiz hiperaktif çocuklara da ek süre talebinde bulundu. ÖSYM Başkanlığı bununla ilgili beni bu çalışmaya gönderdi. YÖK’ün Engelli Öğrenci Komisyonu bir alt komisyon kurdu, yine üniversitelerden özel eğitimcilerle birlikte biz bir komisyon, Aile Bakanlığı ve Engelli ve Yaşlı Hizmetlerinden de ilgili uzmanları alarak. Bu çocuklarımıza sınavda ek süre verdik. YÖK denildiği zaman...

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Sınav değil ama benim dediğim, ders materyalleri.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Pardon, evet, ona da değineceğim Turhan Hocam.

Onun üzerine hatta biz, biliyorsunuz, engelli öğrenciler sınavda -işte, ben görme engellyim, okuyucu kullandım; diğer aday görme engelli, 14 punto kullandı; diğer aday elektronik büyüteç, cam büyüteç, abaküs, küptaş- hangi materyalleri kullandıysa ve de sınav... Üniversitede hangi eğitimi alırken materyalleri kullanacağına dair bu bilgilerden bize kullanmak istediğini söyledi, sınavdaki adayların bilgilerini. ÖSYM Başkanlığı zaten bu bilgileri de kayıt hakkı kazanan çocukların üniversitelerine bildiriyor, işte “Belma Atak, görme engelli. Budur, bunu kullanmıştır.” diye. Üniversiteler de bu arada fikir edinmiş oluyor: “Kullandığı materyaller nedir?” Kedisine göre yapacak.

Örnek veriyorum: Yeditepe Üniversitesi burslu dış hekimliği çok pahalı bir ücretle öğrenci alır. Bir öğrencimiz -yüzde 100 görme engelli- dış hekimliği fakültesini tercih etmiş fakat üniversiteye gittiğinde Öğrenci İşleri demiş ki “Senin kaydını buraya yapmayalım.” diye. Bize telefon açtı. Ben dedim ki: “Bir kere, üniversitenin böyle bir şey deme hakkı yok çünkü Yükseköğretim Kurulu ÖSYM’ye kontenjanları gönderirken -kurallara bakınız- özel şartları zaten yazıyor. Yeditepe Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesinin zaten özel bir koşulu yok. Siz onu yanlış anlamışsınız, öyle dememişlerdir.” dediğimde, sonra ben ilgili üniversiteyi aradım, Öğrenci İşleriyle konuştum. Dedi ki: “Hayır, bizim materyalimiz yok, yani görme engelli adayımıza vereceğimiz dış hekimliğiyle ilgili derslerde... Hani Braille alfabesiyle mi basıldı, sesli bir düzende mi bunu verecek? O yüzden ‘Bizde bunlar yok, hazır değiliz. O yüzden kaydını istersen yaptırma, para yatırma.’ diye bir görüş sunmuştuk.” deyip... Zaten bizim adaylarımızda, dikkat ederseniz, Yükseköğretim Kurulu kontenjanları bildirirken hiçbir adayda böyle şey istemiyor Sayın Vekilim, yani “Şu şartla alacaksın engellilerde.” diye. Hatta, biliyorsunuz, üniversitelerde artık işitme, işaret dili seçmeli ders oldu, kürsüler açıldı üniversitelerde ve de kadınlar orada eğitim veriyor. Yani, artık üniversitelerde kişiler “Ben işaret dili öğrenmek istiyorum.” deyince bu seçmeli dersi alabilecek. Ben de gittim, öğrendim işaret dilini. Hakikaten çok zor, hakikaten hani dil bilmek çok önemli ve de bunu bilip bir işaret dili bilen, işitme engelli, hiç konuşmayan kişiye yardımcı olmak hakikaten çok farklı bir şey, çok güzel bir duygu.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Şöyle diyeyim ben: Bakın, bunlar benim konuşmamla ilgili değil, ilaveten bir şeyler söylüyorsunuz. Şunu söylemeniz lazım, ben ona değiniyorum: Örneğin ben üniversitede okuyorum, hukuk fakültesinde. Borçlar hukuku dersini kabartma kitap olarak istiyorum, bunu veren bir merci yok. Ben yani -gerçekten de öyle- yabancı dil, YDS sınavlarına giriyorum; girerken diyorum ki: “Bana bu sınavları kabartma olarak verin.” “Yok.” Anlatabiliyor muyum? Kastettiğimiz bu yani “materyal” derken.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Tabii, tabii. Ben de şuna değinmek istediğim Turhan Hocam: Hani, şimdiden ÖSYM’den YÖK artık bu bilgileri alıp üniversitelerle paylaşacağı için bu bilgiler üniversiteye gidecek. Yani, üniversite eskiden bu bilgiyi hiç bilmiyordu, gelen adayın görme engelli olduğunu bile bilmiyordu fakat eline bu veri gidecek şimdi. Veri gittiği zaman üniversite de kendine göre herhâlde bunu yapar. Artı, bireyin...

BAŞKAN - Materyal çalışmasını verecektir mutlaka.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Materyal çalışmasını yapar. Biz bunu yaptık ÖSYM olarak da.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – İşte, biz bu eksikleri söylüyoruz ki yapılınsı diye yani yoksa şey için söylemiyoruz.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Evet efendim. Yok, yok, şey açısından: Böyle bir şey de başladı artık üniversiteler daha bilinçli kayıt alacaklar adaylardan.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Evet, inşallah, inşallah.

Genellikle bürokratlarımız böyle toplantılarda böyle umut verici şeyler söylüyorlar. Haklılar. Yani, biz de eleştirmek zorundayız yani eksliği göstermek zorundayız.

BAŞKAN - Altyapısı hazır. Belma Hanım çok güzel bir şekilde ifade etti, tekrar teşekkür ederiz kendisine.

Bu arada, Şule Hanım, Kadından Sorumlu Başkan Yardımcısı.

Sizi dinleyebiliriz Şule Hanımcığım, buyurun.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Evet, yani, tabii, güzel gelişmeler olduğu gibi eleştirilerin de yapılması gerekiyor ki iyunin öldürülüp en iyunin ortaya çıkabilmesi için. O konuda ben rahat olmak istiyorum yani.

BAŞKAN - Tabii ki.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Aksi takdirde, sürekli takdir ederek ya da sürekli yererek bir şeyle başlamak gerçekten bizi bir yerlere götürmüyor.

Şimdi, dikkatimi çekti, ilk önce onu söylemek istiyorum: Okudum, konunun başlığı ile hani bugünkü gündem maddelerinde sanki “engelli bireyler” olarak geçiyor. Konunun başlığında da “engelli kadınlar” yer alıyordu. Acaba farklı mı algıladım ben dedim, konu başlıklarının kadınlarla ilgisi yok, buraya boşuna mı geldim diye.

BAŞKAN - Şimdi, şöyle bir açıklama yapayım onunla ilgili olarak: Konunun genelini bilmeden öze inemiyoruz maalesef. Neden? İşte, burada Engelli KPSS’de öncelikle bu Engelli KPSS’nin ne olduğunu bilip ondan sonra işte bu KPSS sınavında kaç kadın öğrencimizin... Yani istatistikleri elde etmek adına önce geneli sonra da özeline iniyoruz. Aynı şekilde, Turhan Başkanım da çok genel bir şekilde anlattı. Şimdi sizinle birlikte yine öze ineceğiz. Yani bizim Komisyonumuzun ismi Engellisine Bakanlar ve Engelli Kadınların Sorun ve Çözüm Önerileri. O yüzden siz de buradasınız. Bir de kadın olarak, Başkan Yardımcısı olarak sizden bunları dinleyelim istiyoruz.

Buyurun.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Şimdi, benim genel anlamda zaten birtakım bilgilendirmelerin yapılmasına hiçbir itirazım yok çünkü onlar aynı zamanda kadınları da kapsıyor. Ben sadece hani gündemde “engelli bireyler” yanında “kadın” kelimesi geçmeyince şey yapmıştım hani onu vurgulamak istedim sadece.

BAŞKAN - “Cinsiyet ayrımı yok.” diye az önce de bahsetmişti Belma Hanım, onunla ilgili olarak...

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Yok, ayrım olarak değil de, şimdi, yani, gerçekten eğer dezavantajlı bir grup var ise o grubun da sıkıntılarını dile getirmek zaten hani bir ayrım değil, daha çok dikkat çekmektir. Neyse, bunu...

BAŞKAN - Siz de bu yüzden buradasınız Şule Hanım.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI
ŞULE SEPİN - Çok tartışma yapmak istemiyorum ben hani.

BAŞKAN - Evet, buyurun, sizi dinleyelim, sorunları ve çözüm önerilerini.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI
ŞULE SEPİN - Şimdi, engelli kadınların sorunlarını, aslında, engellilikten dolayı dolaylı olarak etkilenen ve doğrudan sorunlardan etkilenen grup olarak ikiye ayırmak istiyorum ben. Dolaylı olarak şu: Yani, bir kadın olarak engellilikten kaynaklı olan sorunlar bizi de yakından ilgilendiriyor. Mesela otobüslerde sesli sistemin şu anda büyükşehirlerde olması ve Türkiye'nin bütün illerinde bunun uygulanmaması engelliler açısından bir sorun ama bu engelli kadınları da dolaylı olarak da çok yakından ilgilendiriyor çünkü, biliyorsunuz, yani, genel anlamda kadınlar dışarı çıktıklarında aileler çok tedirgin oluyorlar, engelli kadınlar tek başlarına çıktıkları zaman bu tedirginlik ailelerde çok daha fazla artıyor. Dolayısıyla, otobüse bindiğinde o durakların yerinin söylenmesi aileleri ve engelli kadınları çok daha rahatlatabiliyor. Ama aynı zamanda da, tabii, çocuğu engelli olan kadınların yaşadığı sorunlar var, bir de aynı zamanda engelli kadın olarak yaşadığımız sorunlar, bir de engelli anne olarak yaşadığımız sorunlar da var yani böyle de üç gruba da ayırabiliyoruz. Bizim, aslında, en çok dikkatimizi çeken şey şu: Yani, engellilikten kaynaklanan sorunlar da bizi engelli kadınlar olarak çok yakından ilgilendiriyor, kadın olarak yani kadınların yaşadığı sorunlar da, genel sorunlar da bizi çok yakından ilgilendiriyor. Yani, kadın cinayetleri Türkiye'de çok artarak devam ediyorsa hani "Bu engelli kadınları hiç ilgilendirmeyecek." diye bir şey yok yani. Sonuçta belki biz engelli kadınlar olarak fiziksel şiddeti çok daha az görüyoruz, hani vicdan duygularından kaynaklı ama inanın psikolojik şiddeti daha fazlasıyla görüyoruz. Yani sokakta hiç tanımadığımız insanlar bize özel yaşantılarımız hakkında çok -ne bileyim ben- sorulması uygun olmayan sorular da sorabiliyorlar. Mesela hiçbir zaman engelli olmayan bir kadına "Sen nasıl çocuğuna annelik yapıyorsun, sen çocuğunu nasıl emziriyorsun?" gibi bir soru gelmez ama bize geliyor yani biz bunların hepsini yolda insanlara anlatmak durumunda kalıyoruz. Şimdi, insanlar konuşurken düşündüm, acaba hani sokak evi gibi bir şey mi yapsak hayalde dedim. Yani, o kadar çok sorularla karşılaşılıyor ki. Yani, bilinçsizlik, aslında bilgisizlik bir ayrımcılığın da nedenlerini, ne yazık ki, getiriyor. Yani, insanlar bilgisiz oldukları için bize birçok şey soruyorlar ve bizim hiçbir şey yapamayacağımızı düşünüyorlar. Yani, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı hani biz mücadele ediyoruz, mesela diyoruz ki: "Kadınlar ev işi yaparken, erkekler de, bu evin içinde yaşıyorlarsa, bu hayata katılınsınlar. Dışarıda biz de çalışalım." Ama engelli kadınlar olarak böyle bir şey de bizim için mümkün görünmüyor çünkü insanlar zaten bizim engelli bir kadın olarak bu tür işleri... Yani toplumsal cinsiyet algısı hiçbir şekilde yok toplumda. Yani "Sen zaten onları yapamazsın, annelik yapamazsın. Bir başkası gelip buna katkıda bulunacak, o destek olacak. Dışarıda tek başına yürüemezsin." Yani, bizim aslında amacımız engelli kadınlar olarak kendi ayakları üzerinde durabilen, yetenekleriyle, becerileriyle, aldığı destekle bütün işlerini yapabilen, yani kendi gücünü ortaya koyabilen bireyler olarak görmek istiyoruz ama bu anlamda da mesela sorunları şöyle: Mesela reklamlarda, medyada hiçbir şekilde benim dikkatimi çekmedi. Ben belki de çok görmediğim için dikkatimi çekmiyor, bilmiyorsam düzeltebilirsiniz ama. Mesela erkekler çıkıyor reklamlarda, kadınlar çıkıyor ama hiçbir zaman mesela engelli bir kadını ben reklamda görmedim, engelli erkekleri görmedik yani bu tür görünürlüklerin aslında artırılması gerekiyor. Birçok proje çalışması var kadınlara yönelik, engelli kadınlara yönelik ama bunlar Türkiye çapında medyada yansımaları görülmediği takdirde belirli yerler bundan yararlanıyorlar, belirli kesimler yararlanıyorlar ama tamamen de Türkiye'nin yararlanması çok önemli.

2002 verileriyle ilgili yine konuşuyoruz, işte, engelli kadınlar daha az eğitim görüyor engelli erkeklerle oranla, işte, çalışma hayatında da o şekilde. Ama düşünün yani 2002'den feyzalarak biz bu yorumları hep yapıyoruz, aradan on dört yıl geçti, aslında genel anlamda mesela kısa süreli istatistikler yapılıyor, mesela boşanma oranlarının arttığı, işte, evlenme oranlarıyla ilgili istatistiki bilgiler verilirken hiçbir şekilde ben duymadım engelli kadınlarda da bu oran arttı, azaldı diye. Yani evlenme oranı engellilerde nasıldır, boşanma oranı ne durumdadır? Mesela bunların da aslında dikkate alınması gerekiyor, yani biz çünkü engelliler olarak, engelli kadınlar olarak ayrı bir şekilde değerlendirilmek istemiyoruz yani bu toplumun içinde biz insanlarla birlikte yaşıyorsak, bütün istatistiki bilgilere, bütün araştırmalara ortak dâhil edilmemiz gerekiyor, yani ayrıca engelli parkı yapmak mesela ne anlama geliyor ki? Burada vekillerimizle birtakım sorunları tartışmak benim için sadece engelli olan kadınların yanında tartışmaktan çok çok daha anlamlı. Tabii, onlarla da ilgili birtakım çalışmalar yapılacak ama bu istatistiki çalışmalara bizim de dâhil edilmemiz gerekiyor ve yani bazı verilen mesajlar bizi gerçekten çok olumsuz etkiliyor.

Şimdi, şöyle: Mesela İnternet üzerinden sosyal medyada sıradan biri bir mesaj yazmış, kadınla ilgili, erkekle ilgili, bunun çok fazla bir önemi yok. Şule Sepin bir mesaj yazmış bunun bir önemi yok ama ben bir psikolog olarak engelli kadınlarla ilgili, kadınlarla ilgili, onların sokağa çıkmamasıyla ilgili birtakım mesajlar verirsem bu, çok çok daha fazla dikkat çekiyor, çünkü insanlar o kişileri çok daha bilgili olarak değerlendiriyorlar. Bence bu mesajlar konusunda da gerçekten bir yaptırım getirilmesi gerekiyor, yani her önümüze çıkan kişi “Ben yetkiliyim.” diye, kadınlar üzerine, engelli kadınlar üzerine laf söylememeli. Yani çünkü birtakım çalışmalar var bizim ülkemizde, gerçekten eğitim çalışmaları olsun, kadınlarla ilgili komisyonlar olsun, platformlar olsun, çok sayıda derneğimiz var, kuruluşlarımız, var yani sivil toplum kuruluşları, devlet yetkilileri ama hani bunlar bu mesajlarla olumlu bir şekilde desteklenirse ancak bir yerlere varabiliriz, yoksa hani komisyonda konuşulur mesela bunlar ama hani hayata geçirilmezse bunlar gerçekten çok anlamlı olamıyor ne yazık ki.

Bizim iki ayda bir çıkardığımız “Kibele” adlı bir dergimiz var, biz o dergide engelli kadınların sorunlarını dile getiriyoruz. Ben bu Komisyonun İnternet üzerinden bu dergiye ulaşip incelemesini çok isterim, siz de görüşlerinizi yazabilirsiniz, çünkü karşılıklı birbirimize öğrenme ve öğretme süreci yaşıyoruz, bunun da çok önemli olduğunu düşünüyorum. Aslında ilk önce biz engelli kadınlara bakış açımızı değiştirmek istiyorsak kendimiz nasıl bakıyoruz, onların neler yapabileceğini, kendi ayakları üzerinde durabileceğine gerçekten biz inanıyor muyuz, bununla başlamamız gerekiyor. Eğer biz buna inanırsak başkalarını da çok daha iyi bir şekilde inandırabiliriz. Mesela dizilerde şimdi engellilerle ilgili birtakım kareler var, olumlu da örnekler var, olumsuz da var, onlara çok girmek istemiyorum ama hani bunların birazcık daha yaygınlaştırılması gerekiyor diye düşünüyorum.

Son olarak, biz annelerle bir toplantı yapmıştık, mesela ilkokul 1'inci sınıf biliyorsunuz yani, aileler için, anne babalar için bir travmadır, yazıyı, okuma yazmayı artık hani öğretmenler öğretirken annelerden, babalardan çok destek istiyorlar ve günümüz konjonktüründe de kadınlar daha çok çocuklarıyla ders çalışıyor. Görme engelli kadınlar olarak biz çocuklarımıza ders çalıştırmakta çok ciddi sıkıntılar yaşıyoruz, ilkokul döneminde kesinlikle o anlamda bir etüt merkezi olabilir, özel okullarda kontenjanın artırılması gibi çözümler getirilebilir. Bu, gerçekten bizim için çok ciddi bir sorun, her gün çocuğunu alıp da bir başkasına gidip benim çocuğum defterini güzel yazmış mı, şunu eksik yazmış mı, bunu söyle yapmış mı gibi sorunların acilen çözülmesi lazım. Aynı zamanda mesela hastanelerde bir kadın doğum yaptığı zaman zaten hani görerek çocuğunu çok rahat emzirebiliyor, onun bakımını yapabiliyor, hani doğal olarak biz emzirmeyi kendimiz yapmak istiyoruz yani karşı cinsten böyle bir şey beklemiyoruz. Bu, bizim biyolojik olarak zaten bir şeyimiz, yani gerçekten hani çok hoş da bir duygu aynı zamanda. Ama mesela doğum süreçlerinde bebeğin nasıl emzirileceği, ona nasıl

bakım yapılacağı konusunda sağlık çalışanlarının bu konuda eğitim almaları gerektiğine inanıyoruz. Çünkü kendileri eğitilirse başkalarını da çok daha kolay eğitebilirler. Ama bilgi olmayınca da hani el yordamıyla birtakım şeyler çok zor öğrenebiliyor.

Sizin isminiz neydi?

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK – Belma...

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Belma Hanım'dan ne yazık ki elimizde çok fazla olmuyor, yani duyarlılık başka bir şey gerçekten ama hani eğitimle de bu duyarlılıklar artırılabilir diye düşünüyorum.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Ev aletleriyle ilgili...

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Ev aletleriyle ilgili bizim mesela kadın meclisimiz kuruldu Altı Nokta Körler Derneğinde. Mesela biz ev aletleriyle ilgili bir kampanya yürüttük, ev aletlerine eşit erişimle ilgili, Türkiye'de 2 firmayı dikkate aldık Arçelik ve Vestel. Şimdi, Arçelik artık ev aletlerini sesli bir şekilde üretecek, akıllı telefonlardan bunlar yönlendirilecek. Yani görme engelli biri için özel bir çamaşır makinası, özel bir buzdolabı istemek yerine bütün makinalarda, bütün fırınlarda bu tür uyarıların olması... Ben gideceğim Belma Hanım'ın evine, beni davet ederse tabii.

ÖSYM ENGELLİ ADAY İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ BELMA ATAK - Kapımız açık her zaman.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Onun aldığı çamaşır makinası... “Ya, bana yardım eder misin, benim çok işim var.” dediği zaman ben onun çamaşır makinasına da çok rahat müdahale edebiliyorum. Ne kadar güzel bir şey, yani her zaman bir başkası bana yardım edeceğine ben ona da yardım etmek isterim, yani paylaşım böyle bir şey olmalı. Biz tabii, bunu kadın Meclisi olarak yaptık ama sadece ev aletlerini kadınlar da kullanmıyor, biz kullanıyoruz, biz daha çok bu işe hâkimiz ama erkeklerin de buna hâkim olmasını istiyoruz. Çünkü yalnız yaşayan erkekler var mesela, çoluklu çocuklu ailelerde her hâlükârda bu iş bölümünün olması gerekiyor, olmasa da olması gerektiğini düşünüyorum.

Ama bir de son olarak şunu söylemek istiyorum: Evde bakım hizmeti -gerçekten çocuklara, yani engellilere daha çok evde bulunan kadınlar baktığı için- aslında son derece anlamlı bir hizmet, özellikle de zihinsel engelliler için çok anlamlı bir hizmet ama bu da biraz yoksullukla çok karışıyor. İnsanlar bu parayı... Mesela biz bir yerde çalışıyoruz değil mi, aldık 1.300 lira maaşımızı asgari ücret, geldiğimiz zaman kendimize bir kıyafet alabiliyoruz bununla. Ama bu engelli bakım hizmetinde aldıkları parayı insanlar kendilerine harcamaktan çok çekiniyorlar, çok mutsuz oluyorlar. Acaba ben bunu çocuğuma mı harcamalıyım ya da işte yoksul olduğum için ben bunu almak zorundayım, hatta veren insanlar da hani o yoksulluğu birazcık daha azaltmak için bu hizmetleri vermek istiyorlar. Yani bu konularda da gerçekten yani çok fazla eve kapanıyor kadınlar. Yani hakikaten çocukla uğraşmak çok sabır isteyen bir şey, hepimiz bunu biliyoruz, anneyiz, babayız. Engelli bir çocukla uğraşmak çok çok daha sabır isteyen bir şeydir. Ondan sonra da “Kadınlar çok asabi.” deyip çıkıyoruz işin içinden. Bu, o kadar kolay bir şey değil, yani çocuklarını uzun süreli bırakabilecekleri yerlerin olması, bu hizmetlerin planlanması bizleri çok çok daha rahata erdirecektir gerçekten.

Mesela Turhan Bey söyledi, daha çok hani yardım almak yerine çalışmayı özendirmemiz gerekiyor. İnanın ben bunu her yerde örnek veriyorum. Ben bir radyo programına katılmıştım, 24 yaşında görme engelli bir kadın çıktı şey dedi: “Ben çalışmak istemiyorum.”, “Niye istemiyorsun?” dedim, “Ben zaten -annem- engelli bakım hizmetinden dolayı para alıyorum, 2022'den de dolayı alıyorum, zaten bir sürü para alıyorum, benim dışarıya çıkıp çalışmama ne gerek var.” Yani çalışmak sadece para kazanmak değil ki, şuraya gelip benim böyle bir mikrofon karşısında konuşmam çok daha anlamlı, ben eve

daha mutlu bir biçimde gidebiliyorum. Yani bunların da birazcık gerçekten çalışma hayatına katma konusunda engelli kadınların, kadınların da birlikte özendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Hani korkmamak lazım, dışarıdaki hayatı paylaştığımız zaman ev hayatı erkeklerin üzerine kalmaz yani her hâlükârda evde de iş bölümü de yapılır. Yani bu konuda da gerçekten çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Yani, ben, evinde, işinde, sokakta, eğitiminde, her konuda kendini yetiştirmiş olan bir kadın, bir erkek profilinin çok daha anlamlı, çok daha toplumu geliştiren bir yüzü olduğuna inanıyorum.

Sorularınız varsa, onları da cevaplayabilirim ama bir de, bir cümle şunu söylemek istiyorum: Mesela, işte, sığınma evlerinde, engelli kadınların erişimine uygun şimdi sığınma evleri yapılıyor ama yani engel gruplarının da çok fazla farkında değiliz oradaki çalışanlar olarak. Mesela ben görme engelli bir kadını, merdivenlerden çıkmakla ilgili bir sorunum yok benim, ben bastonumla çıkabiliyorum ama bedensel engelli bir kadın bu merdivenlerden çıkamaz. Yani, hepimiz aynı değiliz, farklı özelliklere sahibiz ama dezavantajları kaldırarak aynı olmak yolunda ilerliyoruz. Yani, sadece, odak noktamız bu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Varsa sorularınız... Özel de olabilir. Hani, sokakta yanıtıyoruz, burada da yanıtınız, sorun değil.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz, çok tatlı bir sunum oldu.

Ama şunu söylemek istiyorum: Geçenlerde ben de bir yakınımı doğum yaptığı için ziyarete gitmişim doğumevine ve çok büyük bir tefavuktur ki hemşire geldi, bebeğini nasıl emzireceğini anlattı. Yani, hemşireler bu konuda eğitilmişler. Geçmiş dönemlerde belki çok eğitimsiz olabilirler ama şu dönemlerde bunu çok önemsiyorlar.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Engelli birine mi anlatmıştı?

BAŞKAN – Yok, hayır, engelli değil, normal birine. Yani, her doğum yapan kadının yanına gidip anlatıyorlar. Yani, siz engellisiniz diye size anlatmamazlık yapacaklarını zannetmiyorum.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Bir açıklama getirmem lazım. Mesela, şimdi, şöyle anlatıyorlar. Hepsine bilgiler veriliyor zaten, geçmişten beri yapılıyor ama mesela diyor ki: “Göğsünü ‘T’ şeklinde tutacaksın.” Şimdi, “T” ne anlama geliyor? Yani, bunun nasıl yapıldığını bilmiyorlar, bunun öğrenimi. Yoksa, eğitim verilmiyor demiyorum ben. Yani, banyo yaptırılması falan, hepsini anlatıyorlar ama gerçekten engelli bir kadına anlatmak biraz daha farklılık isteyen bir iş.

BAŞKAN – Dokunarak anlatmaları lazım, doğru söylüyorsunuz.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Evet, onu söylemek istedim ben, hani, eğitim verilmiyor anlamında söylemedim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Onun haricinde, istatistiklerden bahsetmişsiniz. Bu toplantının da en güzel çıkarımını bu istatistikle yapacağımıza inanıyorum ben. Çünkü, gerçekten, bizim Türkiye’de engelli haritamız yok maalesef. Yani hangi bölgede, hangi şehirde ne kadar engellimiz var, ne kadar engellimiz doğdu, ne kadar engellimizi kaybettik, bununla ilgili bir çalışma başlatalım dedik. Bu çalışmaların ilkinin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımızla görüşerek aile hekimlerinden yapalım dedik. Yani bilgisayar sistemlerine bir paket program ekleyip yeni doğan engelli bebekten mutlaka aile hekimlerinin haberi olacaktır. Ya da tek bir kurum değil, aynı anda başka kurumlar da var. Yani bir engelli hangi kurumdan sağlık raporu

alıyor, buradan da, hastanelerden de bulabiliriz diye düşündük. Bir de muhtarlara belki şey yapılabilirse, hani yine bilgisayar sistemiyle, paket programıyla... Her muhtar kullanabilir mi, onu bilmiyoruz, daha onların araştırması içerisindeyiz. Herhâlde şimdiye kadar doğru düzgün bir haritamızın olmadığı gerçekten ortada. Bu toplantıların da en büyük, en güzel çıkarımlarından bir tanesi bizim bir engelli haritamızın olması olacak.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Bir de genel istatistiklere de dâhil edilse aslında. Mesela, televizyondan izliyoruz ya, bir yıllık işte genel bir istatistik söyleniyor. Hani, orada da bir engelli şeyleri geçse insanlar o zaman daha da çok dikkat çekiyor yani bilgileri olmuş oluyor.

BAŞKAN – Nasıl bir istatistik, anlamadım ben.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Mesela, şimdi, şöyle: Boşanma oranlarını anlatıyorlar işte. “Son iki yıl içinde boşanma oranı şu kadar arttı.” İşte, bilmem “Genç yaşta şu kadar boşanma oranı var, engellilerde de şu kadar.” diye.

BAŞKAN – Şimdi, önümüzdeki hafta TÜİK’le görüşeceğiz tekrardan Allah kısmet ederse, mutlaka bunu da iletceğim onlara. Yani, boşanmalar, evlenmeler ya da işte ne bileyim...

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Diğer bütün istatistikler, tüketim alışkanlıkları...

BAŞKAN – Evet.

Ne kadar görme engellimiz var, ne kadar bedensel engellimiz var, ne kadar zihinsel engellimiz var. Yani, bu ülke çapında aslında bilinmesi gereken, olması gereken bir haritamız olmalı diye düşünüyoruz.

Çok teşekkür ediyorum verdiğiniz katkılardan dolayı.

Sorusu olan milletvekili arkadaşım?

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) –

Sağ olun, bilgilendik. Bilgisiz bilinç olmaz, bilinçlendik hepimiz. Yüreğinize sağlık, dilinize sağlık, gönlünüze sağlık.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI TURHAN İÇLİ – Kabul ettiniz ve sorunlarımızı anlatma fırsatı verdiniz, biz de teşekkür ediyoruz.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Bunlar tutanak altına alınabiliyor mu? Ben dergimiz için haber yapmak istiyorum ama izniniz olursa.

BAŞKAN – Tabii ki, bunu paylaşırsız sizinle de.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Nasıl alabiliyoruz, mail’le mi alabiliyoruz?

YASAMA UZMANI RABİA ARABACI KARİMAN - Ben size temin edeyim Şule Hanım.

BAŞKAN – Uzmanımız size yardımcı olacak.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN - Mail adresi verebilirim.

YASAMA UZMANI RABİA ARABACI KARİMAN - Ben de var zaten sizin mail adresiniz, ben ulaşıyorum size.

İMİRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Büyükler bir söz söylemişler, sağlamların, sağlıklıların başında bir taç var, onu engelliler, özürülüler, hastalar görür. Bunlar büyük lütuf ama hepimiz de bir engelli adayız netice itibarıyla, ne zaman, nerede, kimin başına nasıl bir iş geleceği de belli değil. Kur'an'da da bir ayet var, Cenab-ı Hak buyuruyor ki: En önemli nimetler göz, kulak ve kalptir. Bütün organlar önemli fakat bütün organlar içerisinde göz, kulak ve kalbe bilhassa dikkat çekiyor yaratıcı olan Allah. Ramazanı şerifiniz mübarek olsun.

Verdiğiniz bilgilerden dolayı hepimize teşekkür ediyoruz.

ENGELLİLER KONFEDERASYONU KADINDAN SORUMLU BAŞKAN YARDIMCISI ŞULE SEPİN – Sağ olun, teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, sizin bir sorunuz var mı?

NURİ OKUTAN (Isparta) – Çok özür dilerim. Ben hem geç katıldım hem de telefon gelince dışarıya çıkmak durumunda kaldım.

Ben teşekkür ediyorum efendim arkadaşların sunumlarına, dokümanları da şimdi alacağım, onları da ayrıca okuyacağım. Herhangi bir sorum yok.

Çok teşekkür ediyorum, hoş gelmişler.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz.

Toplantımız kapanmıştır, çok teşekkürler.

Kapanma Saati:16.01

